

In een steeds sneller veranderende maatschappij is het belangrijk dat leerlingen keuzes kunnen maken bij het inzetten van verschillende leerstrategieën tijdens hun leerproces: op die manier zullen de leerlingen in staat zijn hun eigen leerproces te sturen. Dit zorgt niet alleen voor succes op school: tegenwoordig is de tijd dat mensen levenslang dezelfde baan hebben voorbij en is het dus belangrijk dat zij in staat zijn zichzelf te sturen. Je moet je bijscholen op het moment dat je verandert van functie of werkgever en omscholen wanneer je verandert van baan. Dit in combinatie met alle steeds weer veranderende ontwikkelingen op maatschappelijk, sociaal en technologisch vlak zorgt ervoor dat mensen tegenwoordig hun leven lang leren. Cognitieve leerstrategieën bieden zowel de docent als de leerling handvatten bij het leerproces en verwerken van leerstof.

Cognitieve leerstrategieën

Wanneer is iets een leerstrategie? Een leerstrategie bestaat uit een combinatie van verschillende technieken en cognitieve vaardigheden, waarbij een bepaald leerdoel kan worden bereikt en wordt ingezet bij het zelfstandig bestuderen van studiemateriaal. Als een strategie specifiek gericht is op het halen van een bepaald leerdoel, is het een leerstrategie (Moniek Boekaerts & Simons, 1995). Er zijn acht verschillende cognitieve leerstrategieën:

Tabel 2: verschillende cognitieve leerstrategieën en een beschrijving (Moniek Boekaerts & Simons, 1995)

Leeractiviteit	Omschrijving
Analyseren	Grondig stap voor stap de aandacht richten op specifieke details en feitelijke informatie in de leerstof.
Structureren	Samenbrengen van afzonderlijke onderdelen in een georganiseerd geheel en het integreren van deze nieuw verworven kennis in de reeds aanwezige kennis; overzichten en samenvattingen maken.
Selecteren	Opsporen van hoofd- en bijzaken, van belangrijke en minder belangrijke onderdelen van de leerstof, aandacht richten op bepaalde onderdelen van de leerstof zoals feiten, samenvattingen en globale samenhang of praktisch bruikbare aspecten.
Herhalen	De leerstof of onderdelen ervan een of meer keren herhalen.
Relateren	Verbanden leggen tussen de verschillende onderdelen van de leerstof, tussen deze onderdelen en het geheel, de grote lijn van de stof en tussen de leerstof en voorkennis.
Concretiseren	De leerstof vertalen in termen van meer concrete voorstellingen, zoals persoonlijke ervaringen, dagelijkse gebeurtenissen, voorbeelden, analogieën, praktische toepassingen e.d.
Kritisch verwerken	Eigen conclusies trekken, uitzoeken of conclusies kloppen met de feiten, voor- en tegenargumenten op een rij zetten, meningen vormen, relativiseren van uitspraken.
Oefenen in toepassen	Bedenken van mogelijke toepassingen, proberen toe te passen in andere situaties, met andere voorbeelden, problemen oplossen, bedenken wanneer welke principes kunnen gelden.

Effectiviteit van leerstrategieën

Voor de groep 'zwakke leerlingen' zijn leerstrategieën bijzonder effectief. Leerstrategieën bieden leerlingen de mogelijkheid om keuzes te maken in hun manier van leren, hierdoor worden de

leerlingen flexibeler en kunnen gebreken in het leren worden opgevangen of zelf gecompenseerd. Een uitgebreider en beter inzetbaar repertoire leidt tot succeservaring en verbetering van de prestaties van de leerling (Dijkstra, 2015).

Ook voor de gemiddelde leerlingen blijken leerstrategieën effectief. Deze leerlingen kunnen door het gebruik van leerstrategieën het nut van bepaalde vakken en schoolprestaties ontdekken, zichzelf motiveren en systematischer werken (Dijkstra, 2015). Het inzetten van een leerstrategie en ontdekken dat het werkt maakt het leren leuk en zorgt ervoor dat het leren voor goed presterende of hoogbegaafde leerlingen uitdagend blijft (Dijkstra, 2015).

De drie rollen van de docent

De docent als coach

Als docent is het je taak om de leerlingen uitleg te geven over de verschillende cognitieve leerstrategieën. Je begeleidt de leerlingen in het proces van het werken met leerstrategieën door ze de juiste informatie te geven over de leerstrategieën en ze hiermee te laten oefenen. Dit doe je door de leerlingen te ondersteunen en te motiveren. In het begin zal deze begeleiding vooral docentgestuurd worden aangeboden en ben je als docent intensief aan het begeleiden, uiteindelijk na de juiste training van jou als docent zal deze begeleiding steeds 'losser' worden en heb je je rol van coach vervuld als de leerling zelfstandig aan de slag kan met het werken met leerstrategieën.

De docent als rolmodel

Het zijn niet de regeltjes die tellen, maar het gedrag dat je waarneemt bij anderen. Leerlingen gaan zich gedragen zoals ze anderen dat zien doen. Het maakt dan niet meer uit of dat goed of fout gedrag is. Bij het werken met leerstrategieën heb je als docent dus een enorme rol. Je bent een rolmodel en moet aan de leerlingen laten zien dat het belangrijk is om te werken met leerstrategieën. Als rolmodel moet je ervoor zorgen dat het voor de leerlingen zichtbaar wordt dat er binnen jouw les gewerkt wordt met leerstrategieën. Vooral in het begin moet je dit nog veel nadrukkelijker benoemen omdat de leerlingen nog niet zover in het proces zijn dat ze de leerstrategieën zelf kunnen herkennen. Later kun je dit lossier laten en zullen de leerlingen zover zijn dat ze dit ook zelf gaan herkennen.

De docent als creator

Lesgeven is maatwerk: Als docent stem je je manier van lesgeven af op behoefte en het niveau van de groep en individuele leerling. Je moet vaak methodes, technieken en opdrachten aanpassen aan het niveau van de leerling. Zo ook in dit geval. Wees creatief en bedenk de juiste opdrachten voor het niveau van jouw leerlingen bij de verschillende leerstrategieën. Daar waar de methode te kort schiet en steeds terugvalt op dezelfde soort leerstrategieën moet jij als docent de aanvulling geven op deze methode voor jouw leerlingen.

? *Benieuwd naar de bijbehorende lessenserie? Klik dan op deze link: [Lessenserie](#)*

[vc_row][vc_column][vc_message]Heb je ook een bijzondere ervaring of interessant idee,

bijvoorbeeld een lesopzet, onderzoek, boek of tool, of wil je graag een opiniestuk plaatsen? Maak dan [hier je eigen account aan](#), waarmee je zelf artikelen kan plaatsen en beheren![/vc_message][[/vc_column][[/vc_row]